

Noves vinyetes en el còmic mallorquí

Just a la fi del mil·lenni, el còmic lluita per sobreviure contra els videojocs. Però a Mallorca hi ha una colla de dibuixants joves que proven d'imitar els Max, Perejoan, Vaquer i Seguí que han fet de l'illa la capital del còmic dels Països Catalans.

Si ens submergim en qualsevol biblioteca de Mallorca i mirem els diaris del mes d'octubre de final dels 80, possiblement ens sobtarà una notícia: "Obertura de la setmana del còmic i de la il·lustració". Doncs, encara que sembli mentida, a la capital balear se celebrava un festival entorn de la vinyeta, i s'hi formaren, i s'hi feren conèixer, noms com Max, Perejoan, Vaquer o Seguí. Tots feien una intensa carrera de dibuixants, però aquelles dates eren la gran oportunitat de mostrar la seva activitat al gran públic, d'acostar el còmic a la gent. I entre els visitants més joves, segur que s'hi trobaven els nous artistes d'ara. Àlex Fito, Paco Díaz, Dani,

'Desembarco en Santa Ponça', ('La conquista de Mallorca'), de Pere Morey, Rafel Vaquer i Àlex Fito. Les Balears són un bon planter de dibuixants.

Pau i Bonobo, a més de Xavi Uriz, Javier Lieba, Linhart o Gabi Beltran, aspiren a seguir les passes dels creadors de Peter Punk o Johnny Roqueta, en un món en què les dificultats d'editar són molt més grans i en què el còmic ha perdut molta força.

La gran majoria es mouen pels diaris de l'illa i es deixen veure de tant en tant per algunes botigues especialitzades amb àlbums que demostren el seu nivell, a més de publicar a revistes com *Nosotros somos los muertos*, dirigida per Max i Perejoan. En Paco Díaz és el més avançat, com sigui que als trenta anys ja ha assolit el mercat nord-americà i japonès, en editorials mítiques com Marvel, a més de treballar per a *Creatures* o

dels joves més actius, i en aquests moments és a punt d'editar un monogràfic a l'editorial de Max i Perejoan sota el nom de *Raspa kids*, a banda tenir més d'una historieta setmanal al suplement de còmic del diari *Última Hora*, *Rifi Rafe*, amb personatges com Bruno o Frac i Fred, i treballar per a Edicions de l'Abadia de Montserrat i haver guanyat, fa uns anys, el premi del Saló del Còmic de Barcelona amb el fanzine *Mondolirondo*. En Bonobo també aporta el seu granet d'arena al *Rifi Rafe*, dirigit per Bartomeu Seguí, amb en Dino Rex; fins i tot prepara un joc de taula per al *Diari de Balears* i és un dels il·lustradors de l'editorial Moll, tot just amb vint-i-dos anys.

En Pau apareix cada dia al *Diario de Mallorca* amb un dibuix titulat *Pau per tots*, on se'n fot de l'actualitat illenca.

També té una tira setmanal en aquest
m a -
teix

Kiss comics de la Cúpula.

N'Àlex Fito és un altre

"Com tantes coses importants, la conquesta de Mallorca va començar amb un sopar entre el rei Jaume i una colla d'amics, a Catalunya cap a l'any 1229..."

ANDREU GOMILA

rotatiu i fa poc ha aconseguit d'editar un àlbum amb el nom d'*Escápula* –que havia estat un fanzine durant un parell d'anys–. I en Dani treballa, en aquests moments, en el sector audiovisual preparant una sèrie de dibuixos animats, encara que no vol revelar-ne detalls per evitar la pirateria, massa freqüent, diu, en la seva professió.

Mirall. Els seus pares artístics són, majoritàriament, els grans mestres del còmic mallorquí suara anomenats. I així ho demostren en Fito i Díaz, els quals asseguren: “Nosaltres hem sobreviscut ajudant-los a ells, perquè sempre són a punt de donar-te un cop de mà o d'aconsellar-te. A Mallorca se sap que es fa còmic gràcies a ells”. En Díaz mateix recorda amb gràcia com, a divuit anys, en Vaquer li va demanar que li fes els llapis d'un còmic seu, esperant-lo en el que havia de ser la seva professió. En Fito, per la seva banda, afirma: “El 90% dels dibuixants que m'han influït són mallorquins. Són molt bons, han arribat a tothom i el fet de tenir-

Malgrat la competència, l'audiovisual es presenta com el complement perfecte del còmic, segons els artistes.

los aquí és una gran sort”. En canvi, dubta a l'hora de declarar la seva generació mereixedora de substituir els seus antecessors.

De tota manera en Díaz marca diferències i creu que figures com en Max o Perejoan vénen d'un altre tipus de cultura, molt diferent de la seva. Per ell aquests s'acosten més al món intel·lectual, “el de la cultura amb majúscules”, mentre que ell és molt més a prop de la cultura popular, el de la televisió i de Mortadel·lo i Filemó. I en Fito recorda que aquesta èpo-

ca dista molt de la dels primers 80, car ell ha hagut de fer moltes coses que no li agraden per poder sobreviure dins la professió. En Paco Díaz creu, a sobre, que la seva generació es troba molt més preparada tècnicament perquè no hi ha cap editor que els doni diners per fer el que volen, sinó que s'han de cenyir als esquemes editorials.

En Pau és el més taxatiu: “Fins ara he fet el que he volgut i encara no he guanyat ni un duro”. En Bonobo, en canvi, matisa dient que allò que més diners dona són les il·lustracions; i això mateix repeteix en Dani, capficat en el món dels dibuixos animats i el treball en equip.

Tots creuen que a Mallorca l'edició és tan difícil com a qualsevol altra banda dels Països Catalans, i esmenten Barcelona com a exemple: tot i haver-hi moltes més editorials, diuen, hi ha els mateixos problemes que a les illes. Les Balears tenen, al capdavant, una de les revistes alternatives més acurades del nostre país, *Nosotros somos los muertos*, que en Max i Perejoan hagueren de crear per po-

D'esquerra a dreta, Bonobo, Díaz, Pau, Fito i Dani. Els dibuixants mallorquins més joves aspiren a seguir les passes dels creadors de Peter Punk o Johnny Roqueta en un món en què les dificultats d'editar són molt més grans i en què el còmic ha perdut molta força.

Dalt i a la dreta, dibuixos de Pau i de Bonobo, respectivament. A sota, portades dels àlbums Escápula i Harbinger, i de Rifi Rafe, el suplement de còmic del diari Última Hora.

der continuar el seu estil de còmic. A més, el *Rifi Rafe* hi compleix la seva funció d'aparador per als més menuts; és còmic de qualitat, fet per mallorquins novells i veterans.

"Molt de còmic i pocs doblers". Amb aquesta sentència defineix en Pau l'estat del còmic actual; en Díaz creu, a més, que allò que li manca és el pes d'una indústria forta que doni suport als autors: "Ens apropam a la poesia, molt preciosa i amb pocs exemplars venuts". És així que l'audiovisual es presenta com el complement perfecte, perquè pensen que no solament de còmic viu l'artista. I el dibuixant de *Diario de Mallorca* en dona tota la culpa als editors, dels

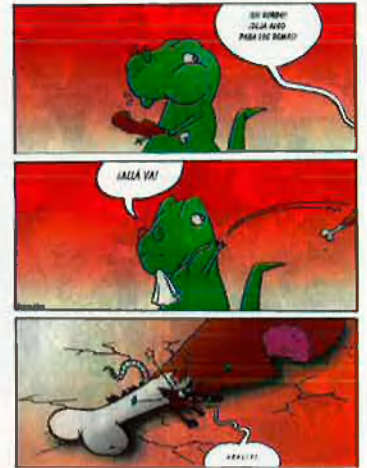
qu a l s reclama un millor tracte: "Nosaltres fem molt bé la nostra feina, però els editors no s'arrisquen, no

fan bones campanyes, ni res". Més encara, en Díaz manifesta que, si fa quinze anys eren artistes, ara ja no, i parla dels Estats Units i del Japó on la gent compra còmic perquè hi ha una gran indústria al darrere: "Aquí tot just si hi ha *El Jueves*, *La Cúpula* i poca cosa més". Aquest dibuixant d'èxit creu que el que cal és que cadascú enfoqui aquesta feina com una professió, per tirar després pels camins que més els agradin.

Estil. I per quins camins i tendències es mouen els joves dibuixants mallorquins? El que per ara ha quedat ben clar és que es declaren seguidors dels seus pares artístics, si bé marquen diferències generacionals amb ells. En Paco Díaz mateix s'allunya de l'*underground* de Max i es mostra com el més realista de tots, amb una gran influència del còmic popular, de procedència nord-americana i japonesa, és a dir, superherois i manga. Les línies de Fito es corresponen amb el més pur estil de la Warner, amb Bugs Bunny i companyia, mesclat amb el manga japonès.

El còmic alternatiu és, per a en Bonobo, la referència, encara que el seu blanc i negre habitual hagi deixat pas a un estil més per a infants, pels seus dibuixos al *Rifi Rafe*. En Pau també s'inclina per la primera opció de Bonobo, deixant entreveure aquesta afecció d'en Fito pels dibuixos animats. I en Dani s'acosta a l'estil Disney, i es destaca en àmbits com el de la caricatura.

Ara, com poden fer arribar totes

aquestes opcions al gran públic? A les Balears, de cap manera. Barcelona és el port més a prop, encara que joves i grans es demanen per què hi ha salons de còmic a la Corunya, Xixon, Avilés o Albacete i no a Palma. N'Àlex Fito dona tres bones raons per a fer un festival a Ciutat: "T'anima a continuar treballant, serveix perquè més gent vegi els teus treballs i és un reconeixement necessari després de moltes hores a l'estudi creant". En Pau ho veu com una bona manera perquè el gran públic s'acosti al còmic i apareguin nous lectors. I en Paco Díaz comenta que el còmic té l'afegit d'art menor "i és per això que les institucions no ens fan cas".

Pel que fa als grans, en Bartomeu Seguí creu que la societat illenca els deu un festival com el que es feia els anys 80 ("per sentir-nos dignificats", diu), alhora que en Vaquer pensa que Mallorca seria un reclam perfecte i que en Seguí afirma: "L'única manera de continuar són les fires". Així,

doncs, l'Associació d'Amics i Víctimes del Còmic, col·lectiu agrupat al voltant de la llibreria

Norma, i que cerca de donar caliu al còmic mallorquí, prepara una sèrie d'activitats per a la tardor, com ara una mostra retrospectiva de Rafel Vaquer i un cicle de conferències al Centre de Cultura de Sa Nostra. Un dels seus membres, en Pep Pérez, recalca la manca d'implicació institucional: "Vàrem voler parlar amb el govern balear, però no ens han fet gens de cas".

D'aquesta manera resulta fàcil de pensar que el Saló Internacional del Còmic de Barcelona continuarà essent el seu punt d'encontre amb alguns altres col·legues del sector. Tanmateix, en Pau destaca la davallada en qualitat de la fira barcelonina aquests darrers anys, fins al punt de convertir-se, com diu ell, en una gran botiga on "tan sols es presenten les novetats". Això sí, per tots, és una bona manera de recordar que el còmic existeix i d'inflar l'ego d'alguns artistes que dediquen dibuixos a quatre fans. En Díaz es mostra crític i estableix diferències amb el passat: "Abans el lloc destinat als artistes era ple d'editors; fins i tot te n'hi podies trobar algun dels Estats Units o del Japó, i ara aquest espai s'ha convertit en un bar amb quatre cadires".

Català. El còmic en català és una altra de les mancances dels Països Catalans en general, perquè, llevat de *Tretzevents*, de Publicacions de l'Abadia de Montserrat, i del mític *Cavall fort*, poca cosa més es fa en català al Principat, al

País Valencià i a les Illes Balears. En Bonobo qualifica la situació de "desastrosa" i en Fito assegura que "ja fa molt si s'aguanta". En Pau assenjala les subvencions com a única via de supervivència. De fet, el principal problema està en el mercat de compradors, perquè si ja és difícil de vendre còmics en castellà, essent així que la gent en té més costum, molt més ho és la normalització en aquest terreny perquè ha coincidit en el temps amb la gravíssima crisi de la vinyeta. Les tires als diaris en català són la principal via de difusió del còmic en la nostra llengua, juntament amb les publicacions ja esmentades: *Tretzevents*, adreçada a tots els públics, i *Cavall fort*, destinada als més petits. El

que sí que funciona una mica són les traduccions dels clàssics, com *Astèrix*, *Tin-tin* o els superherois americans.

Aquestes són les noves cares del còmic mallorquí. Cadascú en el seu estil, cadascú amb el seu personatge foll i divertit. Tots tenen entre vint anys i trenta i esperen, en poc temps, ser capaços d'arribar al reconeixement general que els seus antecessors han tingut. Qualitat, no els en manca pas. Ara només cal observar què diu la història i veure com el còmic treu el cap, un cop mort i ressuscitat *Superman*, *Son Goku* a la vitrina i el *senyor T* de Max com a millor guió de l'any.

Andreu Gomila

En aquesta pàgina, còmics d'Alex Fito (esquerra) i Paco Díaz. Els principals dibuixants han despuntat amb estils diversos i gràcies a personatges diferents, però amb el denominador comú de la qualitat.